

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.
Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

A gabonatermés.

(X) Darányi földmívelésügyi miniszter kiadta évi jelentését az egyes államok gabonaterméséről. A konzulátusok hivatalos jelentései szerint az idei gabonatermés jóval rosszabb a tavalinál. Hazánkat kivéve, a mely Istennek hála! — elég szerencsés volt ez idei termésével, a többi államok majdnem kivétel nélkül siralmas eredményekről panaszkodnak.

Oroszország, a mely gabonájával az európai piacokon oly jelentékeny szerepet szorított játszani, már a télen sokat szenvedett; az őszi vetések, különösen a buza rendkívüli havazások és fagyok következtében óriási területeken csaknem teljesen kifagyott illetve kipállott. A tavasszal nagy kárt okozott ismét a szárazság, Oroszország központi és keleti részeiben, Romániában, Bulgáriában a várt eredményt majdnem egészen megsemmisítette, mert nemcsak a tavaszi nem tudott kikelni, de a tengődő őszi is teljesen leromlott. A jég-esők, viharok Spanyolországban okoztak óriási károkat.

Hasonló bajok érték Canadát és az Egyesült-Államokat, úgy a tél, mint a tavasz kedvezőtlen volt rájuk nézve.

Az afrikai tartományok közül Algír, Tunisz, Tripolisz és Egyiptom a kiviteli

államok, a tavalyihoz képest szintén nagyon gyenge termést mutathatnak fel.

Jobb termés Európában csak Kelet-Rumeliában, Szerbiában és Törökországban volt a kiviteli államok közül, az ázsiai, ausztráliai és dél-amerikai eredmények szintén megfelelnek a várakozásnak, de mivel itt már márcziusban és áprilisban meg volt az aratás a ter: ény nagy részét értékesítették is

A termés tehát általában nem kielégítő, annál is inkább, mert majdnem minden gabonaméret mutatkozott e hiányok. A kukorica és burgonya termés a tartós szárazság folytán sok hiányt fog mutatni. A tavali év búzatermése megközelítőleg 980 millió hektoliter volt, az idei csak 870 millió hektoliter; a rozstermést végleges adatokkal 500 millió hektoliterre becsülték, az idén 450—455 millió hektoliter az eredmény, az árpatermés hozama tavaly 335—340 millió hkl. volt, az idén csak 312 millióra rugott, végül a zabtermés tavaly 940—950 millió hektoliterrel szerepelt, az idei 810—815 millió hektoliter körül lebeg.

Ha most ehhez hozzávesszük azt a körülményt, hogy ezen gabonakészlet, a mely körülbelül fedezné a fogyasztást, nem kerül egészen a piacra, mert a kereskedők bizonyos mennyiségig hosszabb-rövi-

debb ideig ragaszkodnak terményeikhez, arra az eredményre jutunk, hogy ha az idén minden métermázsa gabonát, tehát az összes felesleget tényleg a piacra lehetne dobni, még akkor is jelentékeny hiány mutatkoznék. A bajt növeli az a körülmény, hogy a kukorica- és burgonya-termés szintén rosszul üt be s így az ez által okozott hiányt szintén kalászos gabonával kellene pótolni.

Mily csodálatos e mellett az a mindennap tapasztalt körülmény, hogy a gabona ára napról-napra súlyed a hivatalos kimutatások — a melyeknek hitelességében abszolúte lehetetlen kételkednünk — azt mutatják, hogy általános a gabonahiány, a mi gazdáink meg akár sirva nézhetnek fáradsággal összegyűjtött termésük után, a melyet, azt lehet mondani, potomon áron kénytelenek elveszteni.

Most láthatjuk azt az irtózatot hatalmat, a mely nyakunkba ült, a mely a gazdaközönségnek a vérét szipolyozza: a merkantilizmust. Mint egy óriási gyűrű fogja körül a termelőket, kimondja, hogy nincs szükség a gabonára s a megszorult gazda, hogy csak pénzre tehessen szert, odaadja bármilyen áron, mert hiszen hitelezői kényszerítik rá.

Megfigyelhetjük azután, hogy akkor, ha majd pár hónap múlva a meglevő

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

„Az elveszett szabadság megsiratása.”

Ócska lim-lom irások, megsárgult pergamenek között érdekes leltre akadt egy tudós kutató az Ugray-Bölöny-téle levéltárban. Egy, a XVIII. századból való költemény ez, siralmas panasza egy papucs alatt „vitézlet“ úsapának. Nem azért közöljük hogy a mátkásodni készülő ifjakat a házasságtól visszariasszuk, mert azokon úgy sem fog az efféle lezke, csupán azért, hogy ha már mi jót mulattunk rajta, mulasson más is. Ime a zamatos elégia:

Deploratio amissae libertatis.

I.

Míg nötlenségbe folytattam életemet,
Szabadságnak szele táplálta szívemet,
Kótsak toll strásálta nyeste süvegemet.
Mind addig bí bánat nem érte fejemet.
Mindenféle tziúra uri fegyverekkel,
Farkas, Medve, Párdutz, szép prémes bőrökkel,
Tele volt togasom Füredi nyergekkel,
Több efféle csengő bengő eszközökkel,
Bővölködött házam gyakran musikával,
Szép egy pár Hegedű Heban vonójával,
Fogasomon függött Flóta Furujával,
Ugyan ájult szobám ezeknek hangjával.
A jó Paripából soha ki nem fogytam,
Ézt lépésre, amaz futásra tartottam,
Emezt nyergeltettem, ha parádroztam,
A mint szükségem volt, rendre változtattam.
Fekete Paripám volt Spanyol országból,

Szürke Erdélyből jött, Pej pedig Moldvából,
Arany szőrű farkut vettem egy Basától,
Többi volt az magyar lovaknak javából.

Szerszámom ezüsttel arannyal kivarva,
Vagy Ötvös munkával bogláróssan rakva,
Sok színű szírommal voltanak tarkázva,
Vagy bagariától csak tisztán tsínálva.

Czifra ezer Gombos szolgálaim valának,
Kik éjjel és nappal hiven strásálának,
Pillantásomra is ébren vigyázának,
Kiért pirlása nem esett orezánnak.

Kinek kinek kard volt s Tarsoly az oldalán,
Bogláros Pantallér Lódingal az vállán,
Ezekre függesztett Karabiny a hátán,
Egy arasznyi hosszú sarkantyú Csizmáján.

Nyoltzvan réf sinorral Czifrázott rubája,
Szírommal tarkázott bőr dohány zatskója,
Tollas vagy bokrétás kalapja s csákója,
Bizonyosság tehet erről Nyitra tállya.

Midőnn azért utra történt indulásom,
Cum comoditate volt minden járásom,
Olykor barátságért két három pajtásom,
Vélem jött, hogy vigabb legyen utazásom.

A hova szállottam, kedvesem is láttak,
Jó szivet vig kedvet bőven is mutattak,
Ha butszni kezdtem, tovább marasztottak,
Csak az héjján voltam, kézen nem hordoztak.

Madamoisellák közt csak úgy virágoztam,
Ezzel discuraltam, amazt megescóktam,
Amarra titkosan néha pillantottam,
Valamint szerettem, úgy karaziroztam.

Mulatságnak napja hogyha rendeltetett,
Tántz és muzsikának vége nem lehetett,
Péntek Vasárnapal egyre tiszteltetett,
Ünnepnek tartottam olykor egész hetet,

Nem sok haszna vala Plebanus szavának,
Ámbár napja volt is Hamvazó Szerdának,

Voná mégis javát a cigány nótának,
Kiki csak azt mondá (Levai) Musikának.
Messzire távozott tölem szomorúság,
Csak másoktól hallám, hogy van nyomorúság.

Másfelé czélezott, nálam az Hiuság.
Direktora lévén a kényes szabadság.
Szántásra vetésre nem is iparkodtam,
E helyett játékról inkább gondolkodtam,

Vigadni, mulatni jónak állítottam,
Hogy mindig úgy léssen dolgom, azt tar-
[tottam.]

II.

Nem tudtam én akkor, mi legyen az éhség,
Távol volt házamtal mindennemű szükség,
Tudván erszényemben, hogy vagyon reménység,
Közel sem mert jönni hozzám a szegénység.

De bepraktikálta magát alatomba,
Uralkodik immár egész ud'aromba,
Miolta feleség jár az kamarámba,
Azóta szegénység terjed az házamba.

Hegedűmet immár fogasról ivette,
Flautát Furujával pad alá vetette,
Szoknyáját, fátyolát oda függesztette,
Sok dib-dáb esuháját rendre helyeztette.

Edjik sarkantyuját letörte esizmánnak,
Az egész szerszámát kivitte pipánnak,
Mondván nem szenvedt füstöt a dohánnak,
Ott kin dohányozni kell, mint a kutyanak.

Az midőn harmadik bőrében alig fér,
Fogát csikorgatja, mérgében ugyan sir,
A szegény tselédem motzanni sem mér,
Sőt magam is olykor attól félek, meg vér.

Véghetetlen hosszú a Prae:ensioja,
Hól tiszta lisztje nincs, hol pedig borsója,
El költ füszer számja, elfogyott a sója,
Most fazeka törött elveszett korója.

Mai lapunk 4 oldal.

készlet fogytán lesz, mikor a fogyasztó közönség a kereskedőkhöz fog fordulni, a mikor a vevőből aladó lesz egyszerre meg fog változni az állapot, föl fog újra szólni az ár, ugy, a mint azt az idej termés árnyában várni lehet.

A földmivvelésügyi miniszter nem figyelmeztet rá, de a sorok közül mindenki kiolvashatja az óvó figyelmeztetést: hogy óvakodjék a gazda gabonatermését most áruba bocsátani, várjon a mennyire képes. hiszen a legtermészetesebb okok következtében emelkedni kell a gabonaáraknak.

Ma még nem mernek onnan felülről nyíltan hadat izenni a merkantilizmusnak, de gonoszságait, ármányait fölfedezik.

El kell jönnie annak az időnek is. Csak ne legyen későn! Ne a nemzet zömét képező kisgazdák tönkremenése után történjék az.

Ilyenkor eszmél az ember, mily óriási hatalom volna a keresztény szövetség, ha ezen tisztességtelen üzelmek ellen országserzte összefogva, támogatná a gyengét, az értelent a hatalmas, a zsarnok ellen... szeretetből, szeretettel...! Mivő törpülne annak a néhány ezer rabszolgatartó börtönnek hatalma a kereszténység millióinak egyesült akaratával szemben!

Néppárti gyűléseink.

A mint lapunkban már jeleztük, mult vasárnap két helyen is kibontotta zászlaját az országos néppárt és pedig *Érsekújváron* és a sopronmegyei *Szabad-Bárándon*. Az előbbin maga a néppárt úsz vezére gróf *Zichy Nándor*, az utóbbin pedig a néppárt egyik legtehetségesebb fiatal tagja ifj. gróf *Zichy János* dr. elnökölt. A két néppárti gyűlésen körülbelül 10.000-en vettek részt, nyilvános biznyságul arra, hogy a néppárt egészséges programja a

Lisztet havítani nints elég teknője,
Levetskét fűzetne, nincsen serpenyője,
Sír kisebbik gyermek, nem jó a böltsője,
A nagyobbak pedig rossz a czipellője.
Lenét parancsolja s kenderét tilolni,
Már fityolt, czipellött, csipkét vásárlani,
A menkö sem tudná mind elő számlálni,
Miket a Madame szokott praetendálni,
Nints pénzem, nem merem magamat menteni,
Akár bőröm alól fogom ki metzeni,
Vagy más jámboroktól perfurum szerezni,
Praetensiojának mégis meg kell lenni.
Mert ha nem cselekszem léssen mit szenvednem,
Az aló d... jät fordítja ellenem,
Sok „koldú” gazembert” kellek elnyelnem,
Mintha nem is tudnám békével fülelnem.
Ellől kerülne amaz híres História,
Hogy ich—gnad nemzetes régi familia,
Nem volt disznópásztor semmi atyafi,
Valamintha volna Mária Terézia.
Bezzeg rá akadtam most az iskolára,
Mint az Muskáteros eb harmintzadjára,
Ugy rá szoktam immár sok czifra nórára,
Hogy bizvást mehetek fiók istrására.

III.

*Kelepczébe eset fényes Ifjuságom,
Búbánatra fordult öröömöm; vigságom,
Elveszett vig kedvem, el mult nyájasságom,
Mert rabságba esett régi szabadságom.*
Megrítkult a száma karmasint cizmámuak,
Lekopott krepinyne Parádés ruhámuak,
Ekképpen kell járnai a jó paripámuak,
Nints már betsülete Gavallérságmuak.
Hervadt Kótsak tollam, lefigg süveg mellől,
Koplat jó lovam is, alig hogy fél nem dől,
Nem fénylik fegyverem, pokháloban merül,
Jaj be szép hasnom van a Feleségemrül.

népnek ugy lelki, valamint anyagi érdekeit fölkarolva, mind nagyobb és nagyobb tért hódít a nép között.

Gróf *Zichy Nándor* Érsekújváron mondott beszédéből közöljük a következő részt, melyben szép, magvas szavakkal okolta meg a néppárt nagy misszióját:

De miért kellett a néppárt? Mert elfelejtettük az isteni igazságot. Ma a katolikus egyháznak ebben az országban, jóllehet nagy többségben van és kilenc századig fentartotta e hazát, gyökereit örlik a rossznak magvából fakadt rovarok; felburjánzik a gaz. De mi vissza akarunk térni a keresztény alaphoz. Mi nem azért tömörültünk néppárttá, mert a választások idején, Bánffy alatt erőszakot követtek el. Ez csak több történt. Az a cél, a melyért mi párttá alakultunk és a melyért ma összejöttünk, még távolról sincs elérve. Az a cél: visszahelyezése az egyháznak, a keresztény igazságnak az ország ügyei rendezésében. Ez megilleti. Hát talán ezt a célt ma már elértük? Miben változtak a viszonyok? Abban csak, hogy ma igazság, méltányosság és talán jóakarát van a kormányban. Aki a közjót akarja, az ne tartson tőlünk, mi támogatjuk a jóban, de törekedni fogunk a jobbra és ha a kormány a hittel ellenkezik akar, akkor szembe szállunk vele. Ezért kell egy oly párt, amely nem hajlik meg mindenen, hanem független!

A *szabad-bárándi* népgyűlésen gróf *Zichy János* orsz. képviselő körülbelül a következőket mondta:

Elhoztuk — ugymond — ennek a pártnak a zászlaját, melyet megtéptek, átlugattak az ellenséges golyók, melyet oly sokan igyekeztek bemocskolni, de elhoztuk dicsőségesen, szeplőtelen becsülettel, hogy elültessük a határszéli földbe, a hol nagy és terebélyes fává fog növekedni, melynek árnyékában oltalmat és megnyugvást talál majd a föld egyszerű népe. Kitejtü aztán a néppárt keletkezésének történetét és hangsúlyozza, hogy e párt a kereszténység jegyében született, épp ugy, mint a magyar haza is csak a kereszt alatt. A keresztény tanok befogadásával lett nagygyrá és ért ezer évet. Ezt a régi alapot, melyre Szent István helyezte országát, megtámadták, aláásták a hálátlan utódok, különösen az egyházpoltikai törvényekkel és az állam felekezeten törekvé-

Lekopott már szöre szép Párdutz bőromnek,
Csákóim, Czafrangim pad alatt hevernek,
Le törött kupája Füredi nyergemnek,
Czifra pisztolyimban palaskák teremnek.
Az egész életem siralomra fordult,
Edjk nyomorúság a másakra tódult,
Keserves sorsomon könyvem ugyan csordul,
Olykor az elmém is tsuda meguem bódult.
Jobb lett vol... (kiszakadt)... szabadságban,
Elbujdosnom éppen alsó Indiában,
Csontomat letennem a szép szabadságban,
Mint onnyit nyomorognom így a Házasságban.
Mert vajmi keserves ilyeket szenvedni,
Egy hitvány Asszonynak kedvéért epedni,
Az ő kegye mellett így megöregedni,
Talán jobb lett volna disznókat őrzeni.
De mi hasznom, elmúlt dologról beszélni,
Mikor boldogságot nem lehet reményleni,
Azért szabadságot akkor kell betsülni,
Midőn házasságot el lehet kerülni.
Requiem aeternam azért szabadságom,
Nyugodjék békével megholt nyájasságom,
„Vale!” — jó éjszakát! édes ifjuságom,
— — — — — kedves pajtáságom
Azért Felesége hogy ha van is kinek,
Jobb lesz ha eladja aztat valakinek,
Hogy ha pedig pénzen nem kell senkinek,
Ingyen is adhatja bizvást akárkinek.

Mondék amit mondék, mások példájára,
Hogy kiki vigyázzon jövendő sorsára,
Valaha ne jussom velem egy nótára,
Boldog a ki vigyáz más ember kárára.
Verseimet pedig, hogy ha boldogságnak
Tartaná valaki és nem valóságunk,
Próbálja meg dögát a Szent-Házasságnak,
Nem fogja mondani ezt históriának.

seivel. E törekvésnek ellene áll a keresztény néppárt, mely azt akarja, hogy országunk ezután is keresztény legyen, élön a kettős apostoli keresztrel. Majd némélet folytatva megnyitó beszédét, azt mondja, hogy a néppárt Bánffy bukása óta fokozott mértékben szükséges, mert az új kormány politikája a régi, csak a formája más ennek a politikának, mely a gyöngébebet megtéveszteni is képes. Nos hát, fölvesszük és folytatjuk vele a harcot politikában, társadalomban, gazdasági téren és mindenütt, ahol erre alkalom van. Tovább küzdünk, de nem a gyűlölet fegyverével, hanem szeretettel a haza és nép iránt. Kéri, hogy a nép adja szeretetét az ő pártjának, tartson vele, segítse hatalmassá tenni a hazát és a hazában a nép javára a kereszténységet.

Beszélték még e gyűléseken: *Rakovszky István*, *Kálmán Károly*, *Kovács Pál*, *Karall Máté* és *Auer István*, szépen, lelkesítően. Beszédeik szívből s szívhez szóltak s hisszük, hogy az elvett mag jó talajba került: a becsületes józan magyar nép lelkébe, a hol Isten segítségével s a mi kitartó buzgalmunkkal mihamar erős, gyümölcstermő fává izmosodik.

UJDONSÁGOK.

Az új iskola év.

Az idej beírás már teljesen befejezték a székesfejérvári középiskolákban, még pedig meglehetősen győnye eredménynyel. A főreáliskolában az idén 20 a belvárosi, polgári leányiskolában pedig 12 tanulóval kevesebb iratkozott be mint tavaly. A főgymnásiumban a tanulók a tavalyi számhoz képest 17-tel szaporodtak, a ker. akadémiában pedig a szám agyanaz. Pót-, illetve javítóvizsgálatra összesen 20-an jelentkeztek a gymnásiumban az egész tanterületből, kik közül kettőn érettség tesznek. Az írásbeli érettségvizsgálat ma, holnap és holnapután, a szóbelipedig 11-én — esetleg 12-én fog megtartatni. A czistercziták templomában tegnapi reggel 8 órakor volt a *Veni Sancte*, aztán az intézet dísztermében a törvények olvastattak föl az ifjuság előtt, mely alkalommal *Szenczy Győző* igazgató a következő szép beszédet mondotta:

Kedves ifjak!

E napokban feltűnik a szokatlan élénkség e különben eléggé mozgalmas városban. Tanuló ifjak rokonszenves serege lepi el az utcákat, kik szülei kisérétében gyorsan járnak-kelnek, nyugtalanul tudakozódnak egy és más után. Némelyiknek arca komoly tekintetűt őlt, meglátszik rajta, hogy valami sejtelmes, borongó aggodalom tartja fogva lelkét; másik vidáman s örömtől sugárzó szemekkel üdvözlő rég nem látott kedves barátját. Mindannyian fölkeresik a küzművelődés intézeteit, az iskolákat, hol őket az igazgató és tanári kar szives jóakaró utbagazítása kalauzolja. Beiratkoznak. Majd az ifjusági zászló alatt, mely az ifjusági erényeknek, a hitnek, vallásosságnak, tiszta erkölcs és szorgalomnak jelképe, bevonulnak az Isten házába s ott — az Ur oltára előtt — megható érzéssel tör föl az égbe a könyörgő ima: „Veni Sancte Spiritus!”

Mi az, mi e napoknak mozgalmasságát szüli? Mi az, mi a tanulót visszahozza e városba, hol reá fűrészt munkásság várakozik? Talán a szülői ház hideg közönnnyel fogadta a két hó előtt hazatérő ifjut? Talán a gyermekkor kedves emlékei nem bírtak lelkesedést, örömet kelteni az ifju kebelben? Vagy itt, hol mi most egybegyűltünk, valami érdekfeszítő, kíváncsiságot keltő esemény lefolyását várjuk? Korántsem. Én tudom, én látom, én szemekből olvasom, hogy önk boldogok a szülői ház örömeire való visszaemlékezésben; vagy önk a lefolyt két hó alatt nemcsak élvezték gyermekkoruk kedvteléseit, hanem a visszaemlékezés

örömeit ide is elhozták magukkal. Lelkük tele van a visszaemlékezés aranyos képeivel; szívük fellángol, valahányszor rá gondolnak a jó szülőkre, azok odaadó szeretetére, a testvérek, rokonok, ismerősök barátságos vonzalma és ragaszkodására.

Ugyan mond meg nekem, szeretett Ifjú! te, ki előttem állsz, valld meg igazán és őszintén: nem fakadtál-e könyvre, nem a fájdalom, hanem az öröm könyveire, midőn hazamenve a szülők ölelése karjaiba rohanál? Nem érezted-e hogy szived megreped a boldogságtól, midőn az édes anya forró csókjait öntötte arcodra?

S ugyan miért? Azért, mert te, ki hazamentél, az ifjúság legszebb érényével az istenfélelem, a lelki ártatlanság és a fáradhatatlan szorgalommal felkészítve tértél a szülői házba.

Ezek azok az érények, melyek az ifjút kedvessé teszik Isten és ember előtt.

* * *

„Szerelmeseim! félelemmel, és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket; mert az Ur félelme az élet forrása.”

Semmi sincs mi az ifjú lelkét közelebb vonhatná az Alkotóhoz, mint saját gyengeségének, gyarlóságának felismerése.

Egy parányi homokszem — s a világmindenséget fenntartó hatalom. — Egy pillanatnyi lét — s egy örökkévalóság. — Egy törekeny gyarlóság — s a szeplőtelen szentség. Ime az összehasonlítás! Ime az Isten-imádnak gyökere.

Ha elképzeld magadnak Sz. I.! hogy mi neked az édes atya; hogy mily remegve állasz meg tekintete előtt, ha hibáidért szigorú feddés alá von: vajon nem érzed-e, mennyire kell tisztelned és félned a mennyire Atyát, ki téged alkotott, ki téged testi és szellemi javakkal áldott meg?

S te, kit a Teremtő mindenható kegyelme vezérelt utaidon, tiszta önérzettel állasz meg Isten és szüleid előtt, mert érzed és tudod parányi voltodat s mert ép azért alázattal és engedelmisséggel, borulsz le a Mindenható tekintete előtt.

Tégedet nem ámit el a hiuság árnyéka, nem kap el a felülvalkodottság szele, nem ragad magával a gögös elbizakodás; hanem boldog vagy, mert Istenben van bizalmad, mert reménységdet az Urba helyezted.

*

Az istenfélelemmel, mint minden erkölcsi érénynek alapjával, szoros összefüggésben áll a második érény, a szívnek ártatlansága; az a gyermekéreg érény, az az őszinte készség és hajlandóság, mely minden utógondolat, tépelődés vagy okoskodás nélkül óhajítja követni az Isten hívó szótát. Ez nem enged helyt semmi olyan érénynek, mely megzavarná a Teremtő és a teremtmény között fennálló összhangot, hanem megteremt a mindenható Atya s a teremtett fiú között a tökéletes egyetértést.

Az érzület e tisztaságát, a szívnek ez ártatlanságát, a gyermekéreg gondolkodás e megszentelő érényét azért szükséges ápolni lelkünkben, mert az iskola — kisebb arányokban — az erkölcsi jónak és rossznak ugyanazon váltakozását tünteti fel, mint azt az életben tapasztalhatjuk. Látjuk ugyanazon érényeket és hibákat, ugyanazon reményeket és csalódásokat, észre vesszük ugyanazon hajlamokat és idegenkedéseket, még ugyanazon szenvedélyeket is, melyek az életben az embereket izgatják; s a figyelmes szemlélő már az ifjú korban felismeri a felmagasztaló érények vagy a mélyen lesújtó bűnök csiráit.

*

K. I.! Ha kerülöd a bűnök és szenvedélyek ösvényét s ha követed az érények tisztán világitó fényét, megörzöd az érzület tisztaságát, lelked ártatlanságát. S ez téged kedvessé fog tenni Isten és emberek előtt.

De ne feledd soha, hogy a szívedben élő érény mindenkor munkás.

Nézd, hogyan fáradsz a szántóvető, mikor földjét műveli! Nézd mennyi aggodalom ül az atya arcán, hogy családját fentartsa? Menj tanulni szorgalmat a hangyákhoz és méhekhez. Gondold meg, hogy te munkára vagy teremtvé. Ne feledd, hogy az élet csak annak osztja ál-

dásait, ki fáradsz és munkálkodsz. „Arany és gyöngyök sokasága és drágalatos edény a tudomány ajkai.” De csak az nyeri el, ki bírásukra ifjúságától fogva törekszik.

*

Eljöttél ide, Sz. I.! * hogy megtanuld az istenfélelem útját; eljöttél, hogy keresd a lelki ártatlanság ösvényét; eljöttél, hogy hozzá szoktasd magadat a munkához, mely tégedet az életre nevel.

Halld tehát és vésd szívedbe a törvényeket, melyek ez intézetben az ifjú útját vezérlik.

— A szegedi kiállítás. Vasárnap délelőtt nyitotta meg József főherceg a szegedi mezőgazdasági kiállítást. A mi szeretett magyar főherczegünk ez alkalommal mondott beszédével újabb bizonyosságát adta velünk való együttérzésének, példás hazaszeretetének. Méltó és magaslatos beköszöntője volt ez a derék alföldi város nyolcz napos ünnepének, mely egyszerűen az egész ország ünnepe és a magyar föld erejének, életképességének első nagyobb megnyilatkozása. A főherczeg megnyitó beszéde így hangzik:

„Örömmel üdvözlöm e kiállítás létrejöttét és mindazokat, akik e hazafias, üdvös ügyet előmozdították. Hazánknak e tözsgyökeres magyar helyen kettős örömmel fogadom azt az ígéretet, amelyet Nagyméltóságod egy nemzet nevében tett, hogy ezt a földet, amelyet vitéz őseink fegyverrel hódítottak meg, mi munkával és kitartással iparkodunk megtartani, művelni és virágzóvá tenni. Ha e téren megkísértettem felejtethetetlen édes atyám lábnyomaiba lépni, ezzel csak legszentebb hazafiai kötelességemet teljesítettem. És ha ezental is a földmívelés terén iparkodom majd előrehaladni, ezt abban a meggyőződésben cselekszem, hogy ez áltai földeimnek hü szolgálatot tehetnek. Nem mulaszthatom el azt az alkalmat, hogy ezen a helyen is, mint magyar gazda legbensőbb házámnak ne adjak kifejezést földmívelésügyi kormányunk és annak vezetője nagyméltósága Darányi Ignác miniszter ur iránt, aki fáradhatatlanul működik ezen ügyünk fejlesztésén annak minden egyes szakmájában és kinek buzgó törekvései, meg vagyok győződve, az egész kormányban annál biztosabb támogatásra találunk, mert maga a nagyméltóságú miniszterelnök ur is ritka szakismerettel bíró magyar gazda. Önökhoz, magyar gazdátársaimhoz fordulok most azzal az óhajjal, támogassák velem együtt a földmívelésügyi terén a mi magyar kormányunkat. Végül nem mulaszthatom el, hogy ki ne fejezzem őszinte köszönetemet és elismerésemet a gazdasági egyesületek országos szövetségének azért a fáradhatatlan buzgóságáért, amelylyel e szép kiállítást rendezte és Szeged város hazafias törvényhatóságának, amely ezt az ügyet felkarolta. A kiállítást megnyitottanak nyilvánítom.”

Ezernyi-ezer ember lelkes éljenzése volt a válasz erre a beszédre, mely viszhangot keltett széles e hazában. Hogyis ne tekintenék hálával szeretettel a nagy nádor unokájára, a ki magyar gazdának vallja magát, üdvözlö az agrárius irány izmosodását és példájával serkenti, biztatja ennek a már-már bomlásnak indult földnek a munkásait!

— Szoborszentelés. Szép és vallásos ünnepélynek színterét volt f. hó 3-án a velencei r. k. templom, mely ez alkalommal is megtelt ájtatos hívek százaival. E napon — örangyalok vasárnapján — szentelte be ugyanis Krizsány János c. kanonok, kerületi esperes a Csákvári Rozália és Mária hajadonok által rendelt és a velencei templomnak ajándékozott Szűz Mária szt. Szíve szobrát. A szép szobor méltó díszét képezi a templomnak és nemcsak áhitatra indít, hanem erkölcsi tanulságot is hirdet két egyszerű parasztleány mély vallásosságáról és keresztény-takarékosságáról, mert ők a csino-

sis összegbe kerülő Mária szobrát szolgálatuk becsületes keresményének e célra félre rakott filléreiből szereztek meg. A bentszeelés után a község buzgó plebánosa Belesnay István szt. széki ülkök tartott kimerítő remek beszédet, ezt pedig követte a kanonokesperes által bemutatott énekes szt. mise, a melynél Poék Gyula főrealisk. hittanár és a plebános segítők.

— „Szabadelműség.” A felsővárosi ezredéves iskolában ma megkezdtek a rendes előadást. Azonban egy rendkívüli s nagyon is különös körülmény vonja magára mindenki figyelmét: hogy ez az iskola ünnepélyesen egyháziilag megáldva nem volt, az emléktáblát is leleplezték úgy suttynban, mintha a közönség figyelmét ki akarták volna kerülni. Csodálkozunk szerfölött! Ennyire jutottunk már, az iskolánál nincs szükség az Isten áldására? . . . A kaszárnyát megáldották egyháziilag, a gyermekek nevelésére szánt épület pedig e nélkül adatott át nemes rendeltetésének? Nem szégyenkeznek önök t. intéző urak, önmaguk előtt, hogy így megfélejtkeztek éppen Székesfejérvár városának ősi, nagy tracczióiról? Istentől, tisztességes hazafiaktól szárdékoznak ott nevelni, avagy Goldstein Számikát?

A színházépítő bizottság tegnap tartott értekezletén megkötötte a szerződést Linhardt Vilmossal, a népszínház festőjével a díszletekre vonatkozólag, mely célra a közgyűlés 500 forintot szavazott meg. A díszletek festését Linhardt 506 frtért vállalta el s a bizottság úgy határozott, hogy az esetben, ha a színház helyreállítására szánt 18.680 frtból valamit megtakaríthatnak, az esetben abból a színpadi háttér-festményeket is restaurálják. Az 5000 forintos nagy vasfüggöny, melyet a székesfejérvári Márkus-czeg szállít, legközelebb már elkészül és ambiciózus mázolóinknak itt remélhetőleg szép terük nyílik különböző hirdetések „izléses kivitelére.”

— Az iskolaszék ma megkereste a városi tanácsot, hogy a felosztásra kerülő piros-alma telken a vizivárosi ovoda részére egy, az elemi iskola részére pedig két házhelyet engedjen át. A kérelmet legközelebb elbírálják, még pedig a humánus czélt tekintve, minden bizonynyal kedvezően. E szerint az építendő két kisebb tanintézet az apácza- és a galamb utca sarkára kerül.

— Osztrák szőlősgazdák tanulmány utja. A miestellbachi (Alsó Ausztria) cs. és kir. mezőgazdasági egyesület tagjai, számra mintegy harmincezan, báró Szkrébenszky, az osztrák parlament tagjának vezetésé alatt a múlt hó 26-án hosszabb tanulmányutra indultak hazánkba, hogy a nevezetesebb bortermelő vidékeket megismerjék. A társaság miután a hegyaljai, érmelléki és aradmegyei nevesebb szőlőtelepeket megtekintette, e hó 4-én megérkeztek Moórra érkezett, hol szives vendégszeretettel fogadták őket. Rác Sándor orsz. borászati igazgató, ki az osztrák gazdákat kalauzolja, tegnap levelet intézett a székesfejérvári városi hatósághoz, melyben 30 vendég számára kért éjjeli szállásról gondoskodni. Ez megtörténvén, Polczér Péter rendőrkapitány tegnap este megjelent az állomáson, hogy a tanulmányutas sátorokat illendően fogadja. Legnagyobb megelégedésére azonban csak 18-an érkeztek meg a nemes báió vezérlete alatt; a többi vagy az uton hullott el a tüzés moóri bor áldozataképpen, vagy még most is ott kóstolgatja, illetve tanulmányozza a jótéle italt. A már fölötté kívánatos pihenés után vendégeink ma reggel a Balaton mellékre indultak, az almádi és badacsonyi telepek megtekintésére, honnan az-

után a társaság maradványa a szegedi kiállításra utazik. Nem lehetetlen, hogy a buzgó sógorok lassankint mindnyájan elmaradoznak s a báró csak jó magát fogja hazavezetni, illetve hazavezettetni, hogy aztán részletesen (nem részegesen) beszámoljon a tanulmányút eredményéről a miestellbachi egyesületben.

— **Virilisták figyelmébe.** Székesfejérvár sz. kir. város főjegyzője a következő hirdetményt bocsátotta ki: Az 1900. évre összeállítandó legtöbb adóhivatali kimutatás a helybeli m. kir. adóhivatal által a városi hatóságához beterjesztendő, mielőtt az igazoló választmány az összeállítás körüli munkáját megkezdené, ezen kimutatás 8 napon át a város jegyzői hivatalába (városház, I. emelet 7. ajtó) közszemlére kitétetni rendeltetett. Ezen intézkedést az 1886. évi XXI. t. cz. 25. §-a rendelkezésére képest oly felhívással hozom tudomására a közönségnek, miszerint jelen névjegyzéket az említett hivatalos helyiségben, szokott a hivatalos órák alatt bármikor betekinthető s az ellene netán fennforgó észrevételek, vagy felszólamlások folyó évi szeptember 15-ig bezárólag a tanácsi iktató hivatalba lesznek beadandók.

— **Halálos végű játék.** Héj József 14 esztendő szasztal inas e hó 1-én gabonát vitt a lovasberényi gözmalomba. Este felé ismét tekintett, hogy a lisztet hazavigye, de mivel még nem készültek el az őrléssel, leült játszani a gépezet mellé. A gépész néhányszor elkergette a fiut a veszedelmes helyről, de az megint csak visszament. Egyszer aztán a gép tengelye ruhájánál fogva elkapta és magával sodorta. Mire a gépész a kereket megállította, a fiu már a nagymérvű agyrázkódás következtében meghalt.

— **Közgyűlés.** A székesfejérvári I. polgári betegsegélyező és temetkezési pénztár e hó 8-án e. 10 órakor a városház nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. Tárgy: Igazgatói jelentés az orvosválasztás ügyében. Az elnökség ez uton is felhívja a tagokat, hogy tagsági könyveiket igazolás végett magukkal hozzák.

— **Gyermekgyilkos anya.** A napokban egy 30—35 évesnek látszó asszony bolyongott *Tárnokon*, karján egy fél éves csecsemővel. Este felé betért *Poszmik* István földműves házába s ott egy ital vizet kért, aztán eltűnt a faluból. Másnap *Mészáros* István, *Bilik* Mátyásné és *Mészáros* Mária tárnoki lakosok a faluhatárba elhuzódó csatorna vizében megtalálták a csecsemő meztelenre vetkötött holttestét, melytől a bestiális lelkű anya ily módon akart megszabadulni. A kis hullát átadták a községi előjáróságnak, mely az esetről jelentést tett a csendőrségnek. A gyermek gyilkos asszonyt erősen nyomozzák.

— **Tűzek.** A gróf *Zichy* János tulajdonát képező *Kis-Láng* pusztán e hó 2-án éjjel — valószínűleg gyújtogatás következtében — két nagy kazal takarmány elégett. A kár tetemes. — Augusztus 29-én délután *Heisler* Mór *sövénykúti* pusztáján 2000 kereszt zab elégett. A tüzet a gőzcseplő gépből kihullott szikra okozta. Az összes kár 4200 frt, mely azonban megtérül a biztosítás által. — *Kuhn* Ignáczné *Keresztes* községhez tartozó hárolyhegyi szőlőlakó a minap a fergeket akarta kipusztítani viskójából, azért szalmát gyújtott és rendre füstölte a gyanus lyukakat. Eközben egy szikra fölszállott a tetőre s csakhamar lángborult az egész vályog rezidencia ez teljesen leégett. — *Csurgó* mellett, özv. gróf *Károlyi* Gyuláné birtokán a múlt hétfőn éjjel a galyavölgyi erdőörház istállója kigyulladt és mire a községből segítség érkezett, teljesen leégett. Benn vezett két darab tehén és az istálló körül fölhalmozott takarmány is elpusztult. A tüzet ugyilatszük gyújtogatás okozta s a gyanu *Jancsek* János molnár terhel, ki azon az éjszakán kevéssel éjjel előtt távozott el *Kovács* György bodajki kocsmáros-tól. Följelentették a moóri járásbírósnak.

— **A gatyás állatorvos.** *Barna* Ferencz hajdanában az ösfogalkozást úzők kasztjába tartozott. Ő ugyanis gulyás volt és a barmok között forgolódván, azoknak nem csak apró örömeit de kisebb-nagyobb baját is megismerte és a maga módja szerint orvosolta is. Hogy aztán búcsút mondott a mezei életnek, elhátározta, hogy a baromgyógyászat terén szerzett bő tapasztalatait polgártársai javára fordítja és mindig szívesen szolgált jó tanácsosul, orvossággal a hozzá folyamodóknak — természetesen jópénzért — sőt még a legkomplikáltabb műtéttől sem riadt vissza. Egyik újabb kedvezőtlen kimenetelű operációja következtében azonban ma a rendőrség elé került. Az alkaptány feddő szavaira, melyekből a „kontár“ féle méltó gyanúsítás sem hiányzott, büszke önérzettel jelentette ki *Barna* Ferencz hogy ő széles tudással és az operációkhoz szükséges „szerkezetekkel“ végzi a dolgát. A kapitány mindazonáltal 50 frt pénzbírságra, és 5 napi áristomra ítélte a műkedvelő baromorvost.

— **Névmagyarosítás.** *Kiskoru Rosenberg* Zsigmond székesfejérvári lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel *Szekelyre* változtatta.

— **Hirtelen halál.** Özv. *Piros* Jánosné polgári lakos e hó 1-én reggel a konyhában foglalatokodott, midőn egyszer csak halk kiáltással összerogyott és nyomban meghalt. A járási orvos a hullát megvizsgálva, szívshűhűdést konstatálta, azért a boncolást is mellőzték.

— **Drága pihenés.** A múlt hó 29-én éjjel *Schaffner* József érdi lakos a keletnél jóval korábban kiindult a hajóállomásra, hogy valamiképp le ne késsen a Budaesurre induló hajóról. Várakozás közben kissé elszunyadt s ez alatt egy ott ólalkodó zsebmetsző duplafedelű óráját lánczostul ellopta.

— **Tolvajok és orgazdák.** A lovasberényi gazdaemberek már évek óta tapasztalták, hogy így a nagytakarodás után udvarukról, sőt kamrájukból is lábra kel egy-két zsák gabona, de még ezideig nem tudtak a tolvajok nyomára akadni. A minap éjjel ismét öt helyen követtek el hasonló tolvajlást, de ezuttal már rajtvesztettek, mert a szemfüles csendőrség másnap letartóztatta a tetteseket *Elbert* Ferencz és *Szeipelt* Ferencz odaváló legények személyében, kik a kihallgatásnál mindent töredelmesen bevallottak. A lopott gabona egy részét *Möhl* Ferencz kocsmárosnál helyezték el holmi elfogyasztott italok fejében, a többit pedig *Elbert* Ferencz, vagy mint a faluban nevezik: a „sánta csizmadiá“ vette át. Régi szokásunk már különben a falusi legényeknek az oleő pénz szerzési illetén módja, csakhogy ritkán kerül nyilvánosságra, mert az illetők rendszeren saját szüleit lopják meg. A most elcsipett két legényt orgazdákkal együtt, kiknél mintegy 40 darab kiürített lopott zsákok találtak — bekisérték a székesfehérvári kir. törvényszékhez.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség kinyomozta *Breier* László elgavojját dr. *Sauer* György moóri orvos kocsisának személyében, kit följelentett az illetékes szolgabírósnak. — **Garázda piktör.** *Uchrim* Mihály aranyos-maróthi szobafestő segéd, kit gadjája, *Nikolsburger* Sándor a napokban elbocsájított, vasárnap délután meglehetősen ittas állapotban azzal fenyegetőzött, hogy az egész *Nikolsburger* családot kiirtja. Az elbusult piktör bangos üvöltözésére nagy csoportosulás támadt a fűteczán, míg végre egy rendőr elcsippte ő kelmét és betelerelte a város-házához, honnan másnap a járásbíróshoz kísérték.

— **Állatbetegségek a megyében.** *Veszétség:* Bakonyársarkány 1 udvar, Rácz-Keresztur 1 u., összesen 2 község 2 udvar. *Tenyészbenaság és hólyagos kiütés:* Hercegfalva 5 u., Igar 1 u., összesen 2 község 6 u. *Sertésorbáncz:* Aba 26 u., Bicske 1 u., Mésa 5 u., Sukoró 15 u., Vaál 1 u., Velenze 1 u., Zámoly 21 u., összesen 7 község 39 u. *Sertésrisz:* Alesuth 1 u., A.-Alap 15 u., A.-Szt.-Iván 1 u., Baracs 1 u., Baracska 1 u., Csákvár 1 u., Csurgó 1 u., Czece 1 u., Füle 1 u., Hercegfalva 3 u., Igar 47 u., K.-Szt.-Péter 22 u., Káloz 1 u., Martonvásár 1 u., P.-Egres 1 u., K.-Aimás 1 u., Sáros 1 u., Sár-

bagárd 3 u., Sáregres 4 u., Seregélyes 1 u., Söréd 10 u., S.-Szt.-Miklós 1 u., Szt.-Ágota 1 u., összesen 23 község.

A közönség köréből.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becsés lapjának 97-ik számában „Borbélyok egymás közt“ cím alatt megjelent hírt, mint alaptalant, meg kell czáfolnom. A tényállás a következő:

Mult hó 29-én este 7 és 8 óra között, három borbély iddögált egy belvárosi vendéglőben, a mikor a negyedik belépett — látva, hogy a legfiatalabb igen illetlenül viseli magát a két idősebbel szemben — másik asztalhoz ült. A legfiatalabb oda ment hozzá és megkínálta italából, az pedig ezt visszautasította e szavakkal: „Köszönöm van nekem italom.“ Ezen visszautasításból az ifju kolléga annyira dühbe jött, hogy sok illetlen beszéde között oly kifejezést használt a külön ülő borbély személyiségére, a melyet tisztességes ember nem vesz ajkára és ezért megérdemlett fenytésben részesült. Ennyit az igazság érdekében.

Egy jellemolt.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Székesfehérvári Hirlap. „Ne haragudj édes!“

Hm!?

Gergely. Ön, ugy látszik, az ugynevezett ultra-secessionista írók gárdájába tartozik. Novelláját végigélvezte s olyanforma érzelmekkel tettük le, mint tennénk a kanalat, ha véletlenül egy keresztespókot találunk a levesben. Csak előre fiatal ember! Ön a jövő embere. Mi még nem tudjuk kellőképp méltányolni.

Tövös. Szeretnémeltő gyanúsítását boldog mosolygal fogadtuk. Csakhogy valahára ránk gondolt! A vers legközelebb jönni fog; az ígért tárczáit várjuk. Hát már sohse jön vissza? Az a zöld papiros mintha...

Lizett. Fejkorpa-speczialistát Székesfejérvárott legnagyobb sajnálatunkra egyet sem ismerünk. Különben az nem is komoly betegség. Csak belül ne legyen.

Felölös szerkesztő: *Chay Antal.*

NYILT-TÉR.*

KÉRDEZZÜK-MEG A HÁZIORVOST!

Krondorfi
alkálikus természetes
savanyuvíz

NYÁLKAOLDÓ HATÁSÁNÁL FOGVA A
TÜDŐ, GYOMOR ÉS HUGYHÓLYAG

*** BÁNTALMAKNÁL ***

47. 0—26 LEGJOBBAN AJÁNLVA!

MINDENÜTT KAPHATÓ!

* E rovathan közlöttékért teletöléséget nem vállal a szerkesztőség.